

1.10.2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite

Lausuntopyyntönnä 23.9.2024

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuu hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 109/2024 vp) johdosta seuraavaa:

Vuoden 2025 talousarvioesityksen keskeisin vaikutus työsuojeluviranomaisten toimintaan on valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaiset vähennykset sen määrärahoihin. Työsuojeluviranomaiset – eli eri aluehallintovirastojen viisi alueellista työsuojelun vastuualuetta – toimivat aluehallintovirastoissa riippumattomasta asemastaan johtuen Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjettimomenttiin kirjatulla erillisellä toimintamäärärahalla. Aluehallintovirastoista työsuojeluviranomaiset saavat toimitilat, sekä ns. normaalit virastopalvelut, mutta kattavat henkilöstökulunsa em. oman budjettimomenttinsa määrärahalla. Tästä johtuen työsuojeluviranomaiset eivät voi tuottavuusohjelman mukaisia säästövelvoitteita hoitaa esim. toimitilaratkaisuilla, vaan säästöt tulevat väijäämättä vaikuttamaan työsuojeluviranomaisten henkilöstöön, ja sitä kautta tehtävän työsuojeluvalvonnan ja muun vaikuttamisen volyymeihin.

Vuonna 2024 työsuojeluviranomaisten yhteinen toimintamääräraha on n. 29 700 000 €. Vuosittaisista menoista n. 90% koostuu henkilöstömenoista, joilla on voitu turvata n. 430 htv:n henkilöresurssi valtakunnallisesti. Noin 75 % työsuojeluviranomaisten palveluksessa olevasta henkilöstöstä toimii työsuojelun kenttävalvontaa tekevissä tarkastajatehtävissä. Tuottavuusohjelman vaikutuksesta henkilöstömäärä, ja sen myötä vuosittaiset valvontatoimet, vähenevät tästä väijäämättä. Talousarvioesityksen mukainen määräraha työsuojeluviranomaiselle vuonna 2025 olisi 29 070 000 €.

Viime vuosina työsuojeluviranomaisten tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet – joko lakisääteisesti lisättynä tai yhteiskunnan ja työelämän yleisten muutosten

1.10.2024

seurannaisvaikutuksena. Ensimmäisistä mainittakoon esimerkkinä työsuojeluviranomaisten toimivallan laajentaminen työrikosprosessien asiantuntijaviranomaisena eri tyyppisiin työperäisen hyväksikäytön muotoihin (ihmiskauppa, kiskonta ja petos), ja jälkimmäisistä ulkomaisen työvoiman käytön kasvanut valvonnantarve sekä uudenlaisten työn teettämisen muotojen mukanaan tuomat haasteet (alustatalous, kevytyrittäjäyys jne.). Erikseen mainittakoon vielä myös työsuojeluviranomaisten panos harmaan talouden työperäisten ilmiöiden torjunnassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kaikki edellä mainitut ovat edellyttäneet vuosia kestänyttä toiminta- ja valvontatapojen ja -metodien kehittämistä, sekä henkilöstöresurssia. Tulevina vuosina työsuojeluviranomaiset joutuvatkin tarkkaan suunnittelemaan ja arvioimaan mihin työelämän ei-toivotaviin ilmiöihin tulee puuttua nykyistä vähemmän. Tämän lisäksi hallitusohjelmaan kirjatut (ja osittain jo säädösvalmistelussa olevat) työlainsäädännön muutokset tulevat myös vääjäämättä lisäämään työsuojeluviranomaisten työ- sarkaa – vähintään kasvaneen neuvontakysynnän johdosta, mutta osin myös lakisääteisinä lisätehtävinä. Paikallista sopimista laajentavan lakimuutoksen vaikutukset työsuojeluviranomaisten tehtäviin tosin on myös huomioitu toimintamäärähoissa.

Työsuojeluviranomaiset ovat yhteisesti päätetyin, ja jo vuoden 2023 puolella aloitetuin toimenpitein pystyneet suunnittelemaan tulevien vuosien talousarvionsa niin, että tuottavuusohjelman vaikutukset voidaan kattaa ns. luonnollisen poistuman ja tiukan taloudenpidon keinoin. Viranomaisten palveluksessa olevan osaamisen näkökulmasta tämä tosin saattaa lähivuosina johtaa jonkinasteisiin vinoutumiin, kun poistuvaa henkilöstöresurssia ei voida täydentää rekrytoinnein.

Lopuksi mainittakoon vielä lyhyesti suunnitelmaankin kirjattu valtion aluehallinnon uudistus, jonka myötä tietyt valtion virastot (ml. aluehallintovirastot) yhdistetään valtakunnallisiksi. Työsuojeluviranomaiset pitävät tätä kannatettavana, ja ovatkin itsenäisesti jo vuosia edistäneet valtakunnallisesti yhtenäistä valvonta-, ohjaus- ja lupatoimintaansa. Laajan uudistuksen toteuttaminen samaan aikaan, kun käytössä olevat määrärahat (sekä henkilöstö) vähenevät, voidaan todeta olevan vähintäänkin haastavaa.

Johtaja

Eerik Tarnaala

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue